

סילבוס

מבוא למשפט הישראלי - 62147

תאריך עדכון אחרון 18-07-2018

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): אסנת גריידי שורץ

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: osnat.gs@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

ד"ר יהלי-יהודה שרשבסקי

תאור כללי של הקורס:

הקורס מחולק לשלושה חלקים מרכזיים. בחלקו הראשון יעסוק הקורס במושגי יסוד במשפט,

במקורותיו של המשפט הישראלי, בדרכים ליצירת משפט בישראל, ובמבנה מערכת המשפט הישראלית. החלק השני יעסוק ביסודות של משפט ציבורי המשליכים על כל ענפי המשפט האחרים □ ובהם המשפט המינהלי והחוקתי ודיני העונשין. במסגרת זו נבחן הן היבטים מוסדיים של המשפט הציבורי והן היבטים נורמטיביים, דוגמת עקרון שלטון החוק והמהפכה החוקתית, ותפקיד בית המשפט העליון בהקשרים אלה. החלק השלישי יעסוק ביסודות בסיסיים בענפי המשפט הפרטי-מסחרי, ובעיקר בדיני החוזים, בדיני נזיקין, בדיני קניין ובדיני תאגידים. במסגרת הקורס ינותחו מקרי מבחן ופסקי דין, וכן תתבצע קריאה מודרכת של חוקים. כמו כן, יושם דגש על פיתוח חשיבה משפטית ועיון ביקורתי במשפט, תוך עידוד התלמידים להשתתף בדיון בכיתה.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס להעניק לסטודנטים רקע בסיסי הכרחי במשפטים, מיומנות בשפה ובחשיבה המשפטית, בקריאת חוקים ופסקי דין, וכן היכרות עם רעיונות משפטיים בסיסיים, במיוחד בתחומי המשפט הפרטי והמסחרי. לשם כך החומר הנלמד יכלול מושגי יסוד במשפט (למשל, מהו משפט? מהי מערכת משפטית?), החלוקה בין ענפי המשפט השונים, מבנה המשפט הישראלי, עקרונות יסוד בענפי המשפט הפרטי-מסחרי (דיני חוזים, דיני קניין, דיני נזיקין, דיני חברות) ועקרונות יסוד בענפי המשפט הציבורי (משפט מנהלי/חוקתי, משפט פלילי).

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- להכיר את יסודות המשפט ואת מקורות המשפט הישראלי
- להבחין בין ענפי המשפט השונים
- לרכוש מיומנויות בשפה ובחשיבה המשפטית
- לקרא טקסטים משפטיים, בייחוד חוקים ופסקי דין
- לנתח אירוע במונחים משפטיים
- להעריך ולבקר פסקי דין
- להבין דיון משפטי בתחומים שונים באמצעות העקרונות הנלמדים בקורס.

דרישות נוכחות (%):

80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

חלק א: מושגי יסוד ומבוא למשפט הישראלי

1. המשפט מול מערכות נורמטיביות אחרות, תפקידי המשפט, הכלל המשפטי ומבנהו
2. המשפט הישראלי על ציר הזמן □ מקורות וכיווני התפתחות
3. דרכים ליצירת משפט בישראל (חקיקה, תקדים, מנהג) ופרשנות יוצרת
4. מבנה מערכת המשפט בישראל □ חלוקה מוסדית היררכית וענפית

חלק ב: יסודות במשפט הציבורי

5. שלטון החוק וביקורת שיפוטית

6. משפט חוקתי וזכויות אדם לפני ואחרי המהפכה החוקתית
7. דיני עונשין

חלק ג: יסודות בענפי המשפט הפרטי-מסחרי
8. יסודות בדיני חוזים
9. יסודות בדיני נזיקין
10. יסודות בדיני קניין
11. יסודות בדיני תאגידים

חומר חובה לקריאה:

חלק א: מושגי יסוד ומבוא למשפט הישראלי

1. המשפט מול מערכות נורמטיביות אחרות, תפקידי המשפט, הכלל המשפטי ומבנהו
יצחק אנגלרד, מבוא לתורת המשפט, 1-21 (1991)
עומר שפירא, תורת המשפט □ פרקי מבוא, פרק 1: מבוא, עמ' 1-27 (2007)
 2. המשפט הישראלי על ציר הזמן □ מקורות וכיווני התפתחות
דבר המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1922-1947, סעיף 46
ההכרזה על הקמת מדינת ישראל
פקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח □ 1948, סעיפים 11, 17 (כנוסחם בפקודה המקורית)
חוק יסודות המשפט תש"ם □ 1980
מנחם מאונטר, משפט ותרבות בישראל בפתח המאה העשרים ואחת, פרק 4, עמ' 77-123 (2008)
 3. דרכים ליצירת משפט בישראל (חקיקה, תקדים, מנהג) ופרשנות יוצרת
חוק יסודות המשפט תש"ם □ 1980
בג"ץ 10042/16 קוונטינסקי נ' כנסת ישראל (2017)
בג"ץ 693/91 מיכל אפרת נ' הממונה על מרשם האוכלוסין במשרד הפנים, פ"ד מז(1) 749 (1993)
בג"ץ 849/00 שץ נ' שר המשפטים, פ"ד נו(5) 571 (2002)
בגץ 16/9029 עו"ד יצחק אבירם נ' שרת המשפטים (2017)
רות גבזון, "ביטול המגילה: המנהג ועקרונות", משפטים יד, 325 (תשמ"ד-תשמ"ה)
אהרן ברק, "פרשנות ושפיטה □ יסודות לתורת הפרשנות בישראל", מתוך מבוחר כתבים, 121 (תש"ס)
 4. מבנה מערכת המשפט בישראל □ חלוקה מוסדית היררכית וענפית
חוק יסוד: השפיטה
חוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד □ 1984
"השופטים והרשות השופטת", בתוך אתר בית המשפט העליון באינטרנט בקישורית:
<https://www.court.gov.il/heb/home.htm>
מ"ח 3032/99 עמוס ברנס נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 354 (2002)
בג"ץ 7395/07 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים (2008)
חלק ב: יסודות במשפט הציבורי
- המשפט המנהלי □ שלטון החוק וביקורת שיפוטית:
5. עקרונות החוקיות וביקורת שיפוטית על פעולות מנהליות

בג"ץ 144/50 שייב נ' שר הבטחון, פ"ד ה, 399 (1951)
ע"ב 1/65 ירדור נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד יט (3), 365 (1965)
עע"מ 6101/13 ימית א. בטחון (1998) בע"מ נ' הסוכנות היהודית לארץ ישראל (2014)
בג"ץ 40/70 בקר נ' שר הבטחון, פ"ד כד, 238 (1970)
בג"ץ 910/86 רסלר נ' שר הביטחון, פ"ד מב(2), 441 (1988)
רובינשטיין ומדינה, המשפט החוקתי של מדינת ישראל - עקרונות יסוד - כרך א'- פרקים 3, 4.

6. משפט חוקתי וזכויות אדם לפני ואחרי המהפכה החוקתית
מגילת העצמאות

החלטת הכנסת בעניין חוקי יסוד (פשרת הררי) 1950
<http://main.knesset.gov.il/Activity/Constitution/Documents/44.pdf>

חוק יסוד: הכנסת, סעיפים 1, 4, 46

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו

חוק יסוד: חופש העיסוק

בג"ץ 1/49 בז'רנו נ' שר המשטרה ואח', פ"ד ב 80 (1949)

בג"ץ 73/53 קול העם נ' שר הפנים, פ"ד ז 871 (1953)

בג"ץ 301/63 שטרייט נ' הרב הראשי לישראל, פ"ד יח, 598 (1964)

בג"ץ 98/69 ברגמן נ' שר האוצר, פ"ד כג(1) 693

ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי, פ"ד מט(4) 221 (1995) (תקציר:
<http://tinyurl.com/q78hm42>)

בג"ץ 715/98 רובינשטיין ואח' נ' שר הביטחון, פ"ד נב(5) 481 (1998)

בג"ץ 6427/02 התנועה למען איכות השלטון נ' הכנסת (2006)

בג"ץ 6298/07 רסלר נ' כנסת ישראל (פסקאות 1-64 לפסק דינה של הנשיאה ביניש) (2012)

דוד קרצמר, חמישים שנה של משפט ציבורי בבית המשפט העליון □ זכויות אדם, משפט וממשל ה',
תש"ס, 297-337

7. יסודות בדיני עונשין

חוק העונשין, תשל"ז □ 1977, סעיפים 1-3, 18-21, 24-34 כג

יורם רבין ויניב ואקי, דיני עונשין, פרק 1: מבוא כללי והיסטורי לדיני עונשין בישראל, 3-45; פרק 5:
עקרון החוקיות, 79-131 (מהדורה שלישית 2014)

חלק ג: יסודות בענפי המשפט הפרטי-מסחרי

8. יסודות בדיני חוזים

חוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג- 1973, סעיפים 1-27, 30, 32-33, 39-46.

חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) תשל"א □ 1970, סעיפים 1-3, 6-20.

גבריאלה שלו, חוק החוזים □ החלק הכללי, פרק 4: עקרון חופש החוזים, 41-84; פרק 5: עקרון תום
הלב, 85-127 (תשס"ה- 2005)

גבריאלה שלו ואפי צמח, דין פירוש החוזה □ על מחלוקת פוסקים והסכמת הצדדים, קרית המשפט י,
התשע"ד - 2014, 1-42

9. יסודות בדיני נזיקין

פקודת הנזיקין (נוסח חדש), תשכ"ח □ 1968,

ישראל גלעד, דיני נזיקין □ גבולות האחריות, פרק 1: מבוא כללי, 31-50 (תשע"ב - 2012)

אליעזר פני-גיל, עוולת הרשלנות □ דין, הלכה ומעשה, פרק א: יסודותיה של עוולת הרשלנות, 21-95
(2009-2014)

10. יסודות בדיני קניין
חוק המקרקעין, תשכ"ט □ 1969, סעיפים 1-10, 15-20.
חוק המיטלטלין, תשל"א □ 1971, סעיפים 1-3, 7-8, 11-12.
חוק המכר, תשכ"ח - 1968, סעיפים 1, 7, 19, 23, 33-34.
יהושוע ויסמן, "שישים שנות דיני קניין", משפט ועסקים י, 305-316, התשס"ט
פ. נרקיס, קניין רוחני (זכויות יוצרים), 1-32, 95-105 (2015)

11. יסודות בדיני תאגידים
חוק החברות תשנ"ט □ 1999, סעיפים 2-6, 11, 15-18, 25-29, 32,
הדרה בר-מור, דיני תאגידים, כרך א, 5-35, 117-138, 173-243 (2007)

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :

מידע נוסף / הערות: